

llegat

El guardià del caràcter

Tribut a Thomas Lickona

per Ana Moreno Salvo

En una època en què la tecnologia avança a passos de gegant i la intel·ligència artificial transforma cada aspecte de les nostres vides, l'educació té un paper essencial en la formació de ciutadans ètics i responsables. Thomas Lickona, Ph.D., és psicòleg del desenvolupament, principal defensor de l'educació del caràcter i professor emèrit de la Universitat Estatal de Nova York a Cortland.

Va ser director fundador del Centre per a la 4a i 5a R -Respecte i Responsabilitat- de la mateixa universitat entre 1994 i 2022, i va rebre un reconeixement

Ha estat la veu més influent en el progrés d'un model educatiu que combina el desenvolupament intel·lectual i el caràcter

nacional pel seu treball en la formació docent i parental. Com a pioner de l'educació del caràcter, ha estat la veu més influent en el desenvolupament d'un model educatiu que combina el desenvolupament intel·lectual amb el caràcter. El seu bestseller, *Educating for Character: How Our Schools Can Teach Respect and Responsibility*, és un text fonamental en el camp de l'educació del caràcter.

Publicat el 1991, aquesta obra no solament ha estat crucial per dissenyar programes educatius a tot el món, sinó que ha establert els principis que guien educadors i pares en la tasca de formar ciutadans íntegres. Lickona és reconegut com el pare de l'educació moderna del caràcter. Com a president de l'Association for Moral Education, ha pronunciat conferències per tot el món i ha jugat un paper rellevant en la formació d'infinitat d'educadors sobre com desenvolupar virtuts morals i caràcter a escoles, famílies i comunitats.

Els seus llibres han estat traduïts a més d'una dotzena d'idiomes, entre ells: *Educating for Character*, *Raising Good Children*, *Character Matters*; *Smart & Good High Schools* (amb Matthew Davidson), *Sex, Love and You: Making the Right Decision* (amb la seva esposa Judy Lickona i William Boudreau), *How to Raise Kind Kids: And Get Respect, Gratitude, and a Happier Family in the Bargain* i *Narnian Virtues: Building Good Character with C.S. Lewis* (con Mark A. Pike).

El seu article "Teaching Johnny to Be Good" va ser portada de la revista *New York*. També ha rebut premis com el Sandy Award de *Character.org* per dedicar tota una vida a l'educació del caràcter, el Premi a l'Excellència en Educació Moral de la Universitat de San Francisco i el Premi Christopher per afirmar els valors més alts de l'esperit humà. Ha estat convidat especial en programes com *Good Morning America*, *Larry King Live Radio*, *Focus on the Family* i *Radio Nacional*.

Ell i la seva dona Judy tenen dos fills i 16 nets, i viuen a Cortland, Nova York.

UNA EDUCACIÓ COMPLETA PER A UNA SOCIETAT ÈTICA

La frase de Lickona, "educar la ment sense educar el cor és no educar en absolut", reflecteix la seva convicció que l'educació no es pot limitar al que és acadèmic, sinó que ha d'incloure la formació en valors i caràcter. A parer seu, l'educació del caràcter és fonamental per crear una societat justa i compassiva, especialment en temps de dilemes ètics i socials complexos. Al llarg de les seves dècades de recerca, escriptura i docència, Lickona ha convençut milers d'educadors que "el caràcter no és innat, sinó una habilitat que cal fomentar i desenvolupar".

LA INSPIRACIÓ PER AL SEU TREBALL

Gran part de la inspiració que va portar Lickona a dedicar-se a l'educació del caràcter va provenir de la seva experiència com a pare. Mentre criava els seus dos fills, va ser conscient de l'enorme responsabilitat de guiar els joves en el camí cap a la maduresa moral. Aquesta experiència personal, sumada a la seva formació com a psicòleg del desenvolupament, el va motivar a escriure *Raising Good Children*, un llibre on explora els desafiaments i les recompenses d'inculcar valors sòlids als fills. Així, Lickona no només ha apel·lat als educadors, sinó també els pares, que considera els principals agents en l'educació moral dels nens i nenes.

Ha convençut milers d'educadors que el caràcter no és innat, sinó una habilitat que s'ha de fomentar i desenvolupar

Educar bons fills és una de les tasques més importants de la vida; la família és la primera escola de virtuts del caràcter

A les seves conferències, sol recordar els seus lectors i oients: "Criar bons fills és una de les tasques més importants i difícils de la vida". De fet, insisteix que la família és la primera escola de valors i virtuts del caràcter.

PRINCIPALS COMPONENTS DE L'EDUCACIÓ DEL CARÀCTER

A *Educating for Character*, Lickona presenta una sèrie d'estratègies pràctiques per implementar l'educació del caràcter a les aules. Aquests principis han esdevingut referències per a moltes institucions educatives de tot el món i han inspirat organitzacions com el Josephson Institute of Ethics, el Developmental Studies Center o *character.org*, que utilitzen els seus mètodes per promoure la formació ètica en joves.

Alguns d'aquests elements clau inclouen:

- 1. L'educador com a model i mentor:** Lickona sosté que els mestres han d'ensenyar els valors a classe, i també ser exemples vius del que ensenyen. L'ètica i el respecte no es poden transmetre només a través de conceptes teòrics, sinó que han de ser presents a cada interacció diària entre educador i alumne. L'autor narra un exemple de com un mestre de primària, enmig d'una disputa a classe, va mostrar als estudiants el procés de demanar disculpes i perdonar. Per a Lickona, aquest tipus d'ensenyament exemplar és essencial, ja que els estudiants aprenen observant com manegen i resolen els conflictes les seves figures d'autoritat.
- 2. Creació d'una comunitat ètica a l'aula:** Segons Lickona, l'aula ideal s'ha de concebre com una "comunitat ètica" on cada estudiant se senti valorat i escoltat. Activitats com ara les reunions de classe ofereixen als estudiants l'oportunitat d'expressar les seves opinions i participar en la presa de decisions de manera democràtica. El resultat és una cultura de respecte mutu, tolerància i sentit compartit de responsabilitat pel benestar de tots.
- 3. Disciplina moral i resolució de conflictes:** En lloc de càstigs arbitraris, Lickona advoca per una disciplina que fomenti la reflexió i l'autocontrol. Aquesta disciplina ajuda els estudiants a valorar l'impacte de les seves accions i els ensenya formes pacífiques de resoldre disputes, desenvolupant-hi un sentit profund de justícia i respecte pels

altres. Un exemple clar d'aquesta estratègia és la "disciplina restaurativa", un enfocament que l'autor promou i que permet als estudiants reparar el mal fet, entenent les conseqüències dels seus actes i aprenent a resoldre problemes de manera efectiva.

4. Reflexió moral i discussió de temes

controvertits: L'autor creu que l'educació del caràcter ha d'incloure l'anàlisi de dilemes morals i temes controvertits perquè els estudiants qüestionin les creences pròpies i desenvolupin una mentalitat crítica. Va descobrir que abordar temes complexos, com ara la justícia social i l'ètica en la tecnologia, ajuda els joves a enfrontar-se a múltiples perspectives i a comprendre la complexitat dels problemes. Així, l'educació no solament prepara els estudiants per fer front als reptes actuals, sinó que també els capacita per prendre decisions responsables en el futur.

INFLUÈNCIA DEL SEU TREBALL

La contribució de Lickona a l'educació va més enllà dels llibres i conferències. Els seus mètodes han estat adoptats per programes d'educació en el caràcter a tot el món, des de Character Counts!, als Estats Units, fins a programes d'educació ètica a Àsia i Europa.

En col·laboració amb el Josephson Institute of Ethics, Lickona ha treballat juntament amb districtes escolars i governs locals per desenvolupar plans d'estudi centrats en valors. Aquest institut, fundat el 1987, es basa en gran manera en els principis de Lickona, i el seu programa Character Counts! ha arribat a milions d'estudiants a més de 60 països. La seva influència també ha arribat al sector corporatiu: moltes empreses, conscients de la necessitat de l'ètica a l'entorn laboral, han adoptat els seus mètodes per crear una cultura organitzacional fonamentada en valors. En una conferència a Califòrnia, l'autor va explicar com una empresa de tecnologia a Silicon Valley va utilitzar el model d'educació del caràcter per desenvolupar equips de treball més solidaris i responsables.

"La integritat i l'ètica en qualsevol àmbit de la vida són essencials", va assenyalar Lickona, "i com més aviat comencem a desenvolupar-les, millor preparats estarem per afrontar els desafiaments del món modern".

Hem de desenvolupar l'ètica i la integritat per estar millor preparats per afrontar els reptes del món modern

Necessitem ciutadans que no només sàpiguen com fer les coses, sinó també per què i amb quin propòsit les han de fer

L'EDUCACIÓ DEL CARÀCTER A L'ERA DE LA INTEL·LIGÈNCIA ARTIFICIAL

Amb el desenvolupament ràpid de la intel·ligència artificial i l'èmfasi en els entorns d'aprenentatge digital, l'enfocament de Lickona adquireix una nova rellevància. La tecnologia no és neutral, i l'impacte que tindrà a la societat dependrà directament dels valors que guïni la seva aplicació. Segons Lickona, la intel·ligència artificial planteja nous desafiaments ètics que requereixen una clara orientació moral. Així, el seu llegat prepara els estudiants per a la vida, i també els capacita per ser ciutadans responsables en un món en ràpida expansió i cada cop més complex.

Amb les seves pròpies paraules: "El coneixement sense caràcter és un perill per a la societat. **Necessitem ciutadans que no només sàpiguen com fer les coses, sinó també per què i amb quin propòsit les han de fer**".

UN LLEGAT QUE PERDURA

Thomas Lickona ha deixat una empremta inesborrable al món de l'educació, i la seva influència continuarà ressonant a les aules i llars de tot el món per molt de temps. El seu èmfasi en l'educació del caràcter és un recordatori poderós que la veritable educació va més enllà del coneixement acadèmic; es tracta de formar individus que puguin contribuir positivament a la societat. En aquesta era de canvis constants i desafiaments derivats de la tecnologia, Lickona ens proposa cap a què s'hauria d'orientar l'educació: formar estudiants competents, però també compassius, responsables i ètics.

Thomas Lickona (Nova York) és doctor i psicòleg del desenvolupament, educador del caràcter i professor emèrit d'educació a la Universitat Estatal de Nova York a Cortland. Està considerat "el pare de l'educació moderna del caràcter." Ha impartit conferències arreu del món sobre el foment dels valors morals i el desenvolupament del caràcter a les escoles, a les famílies i a les comunitats. Ha escrit deu llibres sobre el desenvolupament moral i l'educació del caràcter, entre ells destaquen: "Educating for Character: How Our Schools Can Teach Respect and Responsibility" (1992, Bantam), "Raising Good Children; Educating for Character" (1994, Random House Publishing Group), "Sex, Love and You: Making the Right Decision" (2003, Ave Maria Press), "Smart and Good High Schools" (2005, Center for the 4th and 5th Rs) i "How to Raise Kind Kids" (2018, Penguin Books).